

L'orientació vocacional i professional

Una experiència concreta.

La orientació vocacional i professional és considerada, actualment, un objectiu fonamental de qualsevol sistema educatiu, ja que el desenvolupament vocacional és una faceta del desenvolupament personal. Per això, el sistema educatiu ha de proporcionar i facilitar a l'alumne una adequada elecció i formació de cara al món laboral i ha de servir de mecanisme de correcció social que elimini les desigualtats.

Però l'elecció no és una tasca fàcil i així es comprèn que l'adolescent busqui recolzaments per prendre les seves decisions vocacionals. Tal com diu un autor, «quan hom té relativament poca experiència vital i potser encara poc costum de reflexionar ordenadament i desapassionada, és fàcil perdre's en el maremagnum de la informació, cedir a pressions externes i decantar-se precipitadament per a una opció qualsevol...».

La orientació vocacional i professional és un procés d'ajuda tècnica sol·licitat per una persona en situació d'incertesa, que cal que estigui estructurat adequadament per anar ajudant l'alumne a descobrir i desenvolupar les seves aptituds, interessos, possibilitats i descobrir, també, qui és, què vol, què pot i què ha de fer. Això ho han de percebre els adolescents com un procés en el qual ells hi intervenen activament, com a protagonistes únics de la qüestió, en el qual ells fan una elecció conscient entre un nombre determinat d'alternatives que se'ls ofereix.

SESSIONS D'ORIENTACIÓ. EXPERIÈNCIA CONCRETA

Les escoles tenen establerts sistemes per procurar als adolescents, sobretot dels cursos de batxillerat, la possibilitat d'orientar i de reflexionar sobre el futur immediat que hauran d'enfocar. I els procuren la informació necessària i adequada per aconseguir-ho. Els camins i els sistemes poden ser diferents, però tots tendeixen a la

mateixa conclusió: fer possible l'elecció més adequada per a cada una de les persones, per a cadascun dels alumnes.

Així es fa en una escola concreta.

Encara que ja abans, en el curs últim de l'ESO i en el primer de batxillerat, ja s'ha parlat sobre l'assumpte, és en el curs segon de Batxillerat que s'organitzen unes sessions, oportunament establertes en el calendari dels cursos. Hi ha unes cinc o sis sessions, en les quals es plantegen i es treballen els següents aspectes:

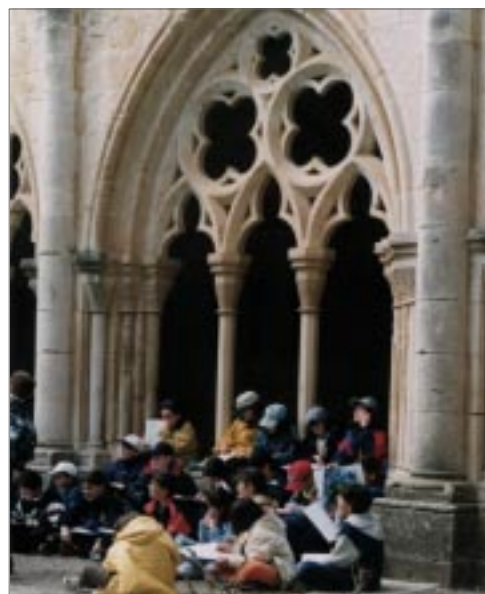
- En una primera sessió es fa el desenvolupament vocacional i el que cal tenir ben present: què puc fer, què vull fer, quines possibilitats tinc davant les meves aptituds i actituds. Es fa veure als alumnes els condicionaments que tenen quan es tracta d'elegir i de fer una reflexió sobre els diferents valors i com aquests influeixen en l'elecció de la professió i en el projecte de vida.
- La segona sessió es dedica a analitzar les diferents aptituds intel·lectuals i estudiar en quins àmbits professionals encaixen millor. Basant-se en tipologies tècniques, que estableixen els tipus diferents de comportaments i trets de personalitat relacionats amb les diferents professions, l'alumne realitza una reflexió tractant d'enquadrar-se ell mateix en els tipus que més li quadren.
- En la tercera sessió es dóna la informació suficient i la documentació, tant en suport paper com informàtic, sobre les diverses carreres i estudis universitaris. Els alumnes elaboren una espècie de fitxa de les carreres elegides o sobre aquelles de les quals tenen dubtes. En aquesta fitxa hi expressen tot allò que és necessari al moment d'elegir una carrera: modalitat de batxillerat per accedir-hi, universitats on es pot cursar, nota de selectivitat que es demana, pla d'estudis, possibles especialitats, assignatures fonamentals que s'han d'haver cursat, sortides professionals, perspectives de treball... Amb tota aquesta informació fan una valoració segons el seu interès per fer aquests estudis.
- Una quarta sessió serveix per informar del camp alternatiu a l'universitari, la Formació Professional Específica i, en concret, totes les especialitats que es poden cursar dels Cicles Formatius de Grau Superior. Igualment s'informa de

les diferents beques i ajuts que es poden demanar, quins condicions es demanen, com s'han de fer les sol·licituds, etc.

- En una altra sessió es planteja allò que cal superar i que tant preocupa als estudiants: la selectivitat o les proves d'accés a les diferents universitats i facultats. S'explica com estan estructurades, el tipus de prova, com es qualifiquen... i se'ls dóna orientacions i consells pràctics sobre el tema.
- Finalment, després de tot el procés, l'alumne estarà en disposició de prendre la seva decisió. Caldrà que hagin consultat abans –i que tinguin en compte– l'opinió dels pares i dels professors, sobretot del tutor, i que tinguin presents els reptes de les diferents alternatives.

Quan hom s'ha pres seriosament tot el procés, es pot parlar aleshores d'una certa maduresa vocacional, ja que s'ha aconseguit organitzar adequadament la informació, s'han fet avaluacions realistes sobre un mateix i sobre les possibilitats d'èxit i es redueix l'atzar i la incertesa de les decisions.

I el paper dels pares? Bàsicament és el d'acompanyar en tot el procés, deixant que el fill faci el camí i vagi descobrint per ell mateix allò que desitja i que veritablement li escau. Orientar i aconsellar sí! però no imposar o coaccionar en una direcció concreta, feta sovint per motius purament personals o com a compensació d'antigues frustracions dels propis pares i que ara volen projectar, potser sense adonar-se'n, en llurs fills.

Acompanyar els nostres fills en l'elecció professional

La majoria dels pares ens trobem, ens hem trobat o ens trobarem amb la difícil situació d'acompanyar els nostres fills i filles en el llarg camí que tot adolescent haurà d'emprendre: **l'elecció professional**.

Quin dilema! Com posar damunt d'unes balances els somnis, els projectes, que com a pares i mares hem anat construint al voltant del futur professional dels nostres fills i filles. Frases com ara: *farà tot allò que jo no he pogut fer, no cometrà els mateixos errors que jo, anirà a la universitat, aprendrà un ofici que pugui guanyar diners, farà informàtica això sí que té futur,...* realment quina ingenuïtat per part nostre!, com si ells i elles no comptessin. A l'altre costat de les balances, s'apilen desordenadament els flashos d'informació que l'entorn, inconscientment, els hi va proporcionant: amics, mestres, familiars, orientadors, mitjans de difusió,... tots volen opinar, tots volen ocupar un lloc i fer decantar les balances. Al mig de tot això i envoltats per un mar de dubtes, hi són ells, els joves, que intenten desesperadament decidir què han de fer en el seu futur.

El moment en què el jove ha de fer la primera tria és al final de l'ESO. Aquest moment pot ser relativament traumàtic si el jove està dins el grup d'aquells que els mestres anomenen «bons estudiants» i, per tant, poden seguir estudis. Haurà de decidir si vol fer batxillerat i seguir estudis universitaris o pel contrari, si es decanta per un cicle formatiu (l'antiga formació professional). Això sembla fàcil, però en realitat és d'una complexitat tal, que a mi personalment em fa tremolar.

És evident que tots pares, mares, mestres, orientadors i els mateixos joves ens hem de posar en marxa. Però no ho deixem per l'últim moment! **hem de ser preventius** i actuar abans de tenir el problema al damunt, i per tant iniciar el procés d'orientació vocacional com a tal,

a l'inici de l'ESO. Ens caldrà, a tots, grans dosis d'imaginació, d'innovació i de creativitat, perquè no són suficients els mètodes tradicionals. Els mestres i especialistes han de fer servir **fórmules noves**, metodologies i recursos que adaptin els canvis que la nostra societat a gran velocitat va adoptant. Les **noves tecnologies de la informació i la comunicació** juguen un paper molt important, ens agradi o no és una realitat. Com a conseqüència es generen i generaran noves professions, la majoria desconegudes per tots nosaltres (administrador de bases de dades, tècnic de seguretat informàtica, programador de portals a internet,...). És molt important que l'escola disposi d'un bon **departament d'orientació**, amb bons professionals que estiguin al dia de tots aquests **canvis que es produeixen en el mercat laboral**, orientin els joves en aquest sentit i assessorin a pares i a la resta de mestres.

Però, què passa amb aquells que per diferents causes no continuaran dins el sistema educatiu reglat? Els qui erròniament s'han anomenat "joves de fracàs escolar"? En aquests casos, el problema encara es complica més. És molt important, actuar amb coneixement de causa, és a dir, tenir informació de totes les possibilitats que tenen aquests joves. Poden treballar? Poden aprendre un ofici fora de l'escola? Es podran reenganxar al sistema educatiu reglat passat un temps?... qüestions com aquestes les hem de tenir clares i sobretot ells, els joves han de saber a què s'enfronten. És important que el departament d'orientació del centre estigui en contacte amb **serveis que actualment es venen prestant des de l'administració pública**. La majoria de municipis compten actualment amb aquests serveis que, des de la perspectiva ocupacional, assessoren les escoles i les famílies.

Carme Martí - AMPA EP Mataró

Organitzar o ajudar a organitzar el futur?

Fa uns anys, no pas gaires, per a la major part de fills, el futur era generalment ben senzill: el fills feien el mateix que el seu pare i les filles com la mare. Uns anys més endavant arriben els canvis socials i comença una revolució a tots nivells, i, és clar, la família no pot menys que ressentir-se'n: ja no es fa allò que feren els progenitors, ara hi ha noves modes i hom pot escollir un ofici i aprendre'l..., en fi no farem pas una lliçó d'història, malgrat podria ser força interessant.

IAVUI, QUÈ FEM AVUI?

Podem veure que alguns oficis desapareixen com ho fan les espècies en extinció, no crec que trobéssim en tot Barcelona un paraigüer (persona que viu d'arreglar paraigües). Fins i tot molts oficis han sofert adaptacions tan grans que no s'assemblen gaire a allò que eren: els sabaters fan anar complicades màquines per posar a punt les sabates amb components plàstics i de tota mena, els serrallers no tenen ja aquell enginy per fer claus: es dediquen a copiar-les. Altres oficis són tan nous que quasi no tenen paraules per explicar-los i donar-los-hi nom: tècnics en realitats virtuals, experts en temps lleure,...

Què puc fer? Què podem fer? Què pots fer? M'atreveixo a fer la pregunta en les tres persones verbals: el treball que avui faig no sé si existirà demà, i si existeix no sé gaire com serà. No crec que es lliuri gaire gent d'aquest dilema: com serà allò que és?, el metge, el policia, el professor, ... Tothom cal que es miri el seu treball com una eina en transformació, com un afer en moviment.

Però, t'estic fent trampa: Tu, això, ja ho saps! El món jove és molt viu, llest i més actiu que mai. Allò que, per a molta gent gran, són preguntes per a molts joves són evidències, i realitats tan clares que no cal discutir-les.

Crec que, per a moltes persones, la pregunta no és què faré demà? sinó que és: Per on començo a ser allò que vull ser? És l'inici el que preocupa. No sabem si serem metges per aconsellar la gent gran en uns gran magatzems o si ho serem per atendre els clients del departament d'immigració; si estarem en un hospital o si anirem al tercer món a realitzar tasques humanitàries.

Què cal doncs? El treball és un fet social, i el poder de la societat és cada vegada més gran, cal sotmetre's a ulls clucs i fer allò que ens pugui dir un test? Cal demanar opinió als altres? Cal fer allò que es vulgui sense més?

La resposta la té cadascú. He de tenir en compte les meves possibilitats, no puc ignorar les limitacions que tinc, de tota mena: tant econòmiques com físiques i intel·lectuals. També he de tenir presents les meves motivacions, el que m'ajuda a fer una cosa hores seguides sense que em cansi, allò que fa que sempre busqui la darrera notícia d'un tema, allò que em fa feliç humanament i personal.

Recordo un noi que, dissabtes i diumenges, mai ningú no podia jugar amb ell: desapareixia i ningú no en sabia el perquè: se n'anava a l'estació del tren a veure com arribaven i sortien els trens. Avui és un maquinista i, de ben segur, deu somiar conduir el TGV de Barcelona a París!.

Jordi Guim - AMPA EP Nostra Senyora